

تفسیر حقوق بشر

در آئینه نظریه‌های کمیته حقوق بشر

سازمان ملل متحد

ترجمه و تحقیق

زهرة سرائی
امیر حسین مجبعلی

زیر نظر

دکتر سید قاسم زمانی
دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی

دکتر کاظم غریب آبادی
مدرس دانشگاه

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی

تهران - ۱۳۹۷

فهرست تفصیلی مطالب

سخن ناشر

فهرست اختصاری مطالب

مقدمه

۱. تعریف نظریه‌های عمومی

۲. تاریخچه نظریه‌های عمومی

۳. ماهیت نظریه‌های عمومی

۴. جایگاه و اهداف نظریه‌های عمومی در روش کاری نهادهای معاهداتی

۱-۴. کمیته حقوق بشر

۲-۴. کمیته منع شکنجه

۳-۴. کمیته اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۴-۴. کمیته حقوق کودک

۵-۴. کمیته منع تبعیض علیه زنان

۶-۴. کمیته حقوق افراد دارای معلولیت

۵. دیدگاه‌های صاحب‌نظران در رابطه با جایگاه نظریه‌های عمومی در حقوق بین‌الملل

۱-۵. مخالفان ماهیت تقنینی و تفسیری نظریه‌های عمومی

۲-۵. موافقان ماهیت تقنینی نظریه‌های عمومی

۶. رویکرد کشورهای مختلف در مورد جایگاه نظریه‌های عمومی

۱-۶. استرالیا

۲-۶. انگلستان

۳-۶. ایالات متحده آمریکا

۴-۶. آلمان

۵-۶. لهستان

۷. تحول در نظریه‌های عمومی

۸. نگاهی کوتاه به نظریه‌های عمومی کمیته حقوق بشر

نظریه عمومی شماره ۱: تعهدات گزارش‌دهی

نظریه عمومی شماره ۲: اصول راهنمای گزارش‌دهی

نظریه عمومی شماره ۳: ماده ۲ (اجرا در سطح ملی)

نظریه عمومی شماره ۴: ماده ۳ (حق برابر زنان و مردان در برخورداری از تمامی حقوق مدنی و سیاسی)

- نظریه عمومی شماره ۵: ماده ۴ (عدول)
- نظریه عمومی شماره ۶: ماده ۶ (حق حیات)
- نظریه عمومی شماره ۷: ماده ۷ (ممنوعیت شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز)
- نظریه عمومی شماره ۸: ماده ۹ (حق آزادی و امنیت اشخاص)
- نظریه عمومی شماره ۹: ماده ۱۰ (برخورد انسانی با افراد محروم از آزادی)
- نظریه عمومی شماره ۱۰: ماده ۱۹ (آزادی اندیشه)
- نظریه عمومی شماره ۱۱: ماده ۲۰ (ممنوعیت تبلیغ جنگ)
- نظریه عمومی شماره ۱۲: ماده ۱ (حق تعیین سرنوشت)
- نظریه عمومی شماره ۱۳: ماده ۱۴ (اجرای عدالت)
- نظریه عمومی شماره ۱۴: ماده ۶ (حق حیات)
- نظریه عمومی شماره ۱۵: ماده ۱۳ (وضعیت اتباع خارجی بر اساس میثاق)
- نظریه عمومی شماره ۱۶: ماده ۱۷ (حق حریم خصوصی)
- نظریه عمومی شماره ۱۷: ماده ۲۴ (حقوق کودک)
- نظریه عمومی شماره ۱۸: ماده ۲ و ۲۶ (ممنوعیت تبعیض)
- نظریه عمومی شماره ۱۹: ماده ۲۳ (خانواده)
- نظریه عمومی شماره ۲۰: ماده ۷ (ممنوعیت شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز)
- نظریه عمومی شماره ۲۱: ماده ۱۰ (رفتار انسانی با افراد محروم از آزادی)
- نظریه عمومی شماره ۲۲: ماده ۱۸ (آزادی اندیشه، عقیده و مذهب)
- نظریه عمومی شماره ۲۳: ماده ۲۷ (اقلیت‌ها)
- نظریه عمومی شماره ۲۴: موضوعات مربوط به حق شرط در هنگام تصویب یا الحاق به میثاق یا پروتکل‌های اختیاری آن، یا در ارتباط با اعلامیه‌ها به موجب ماده ۴۱ میثاق
- نظریه عمومی شماره ۲۵: ماده ۲۵ (حق مشارکت در امور عمومی و دسترسی به خدمات عمومی)

نظریه عمومی شماره ۲۶: مسائل مربوط به استمرار پابندی به تعهدات میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی

نظریه عمومی شماره ۲۷: ماده ۱۲ (آزادی جابجایی)

۱. آزادی جابجایی و آزادی انتخاب محل سکونت (بند ۱)

۲. آزادی خروج از هر کشور از جمله موطن (بند ۲)

۳. محدودیتها (بند ۳)

۴. حق ورود به موطن (کشور خود) (بند ۴)

نظریه عمومی شماره ۲۸: ماده ۳ (برابری حقوق مردان و زنان)

نظریه عمومی شماره ۲۹: ماده ۴ (وضعیت اضطراری)

نظریه عمومی شماره ۳۰: تعهد گزارش‌دهی کشورهای عضو به موجب ماده ۴۰ میثاق

نظریه عمومی شماره ۳۱: ماهیت تعهدات عام حقوقی دولت‌های عضو کنوانسیون

نظریه عمومی شماره ۳۲: حق برابری نزد دادگاه‌ها و محاکم و دادرسی عادلانه

۱. نکات عمومی

۲. برابری نزد دادگاه‌ها و محاکم

۳. دادرسی منصفانه و علنی توسط دادگاه صالح، مستقل و بی‌طرف

۴. اصل برائت

۵. حقوق اشخاص متهم به جرایم کیفری

۶. اشخاص نوجوان

۷. رسیدگی توسط دادگاه عالی

۸. جبران خسارت در قبال اشتباه ناشی از قضاوت

۹. قاعده منع محاکمه و مجازات مجدد

۱۰. رابطه ماده ۱۴ با مواد دیگر میثاق

نظریه عمومی شماره ۳۳: تعهدات دولت‌های عضو به موجب پروتکل اختیاری میثاق

بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی

نظریه عمومی شماره ۳۴: ماده ۱۹ (آزادی عقیده و بیان)

۱. نکات کلی

۲. آزادی عقیده
۳. آزادی بیان
۴. آزادی بیان و رسانه
۵. آزادی دسترسی به اطلاعات
۶. آزادی بیان و حقوق سیاسی
۷. کاربرد بند ۳ ماده ۹
۸. دامنه مضیق محدودیت‌های آزادی بیان در موارد خاص
۹. ارتباط بین مواد ۱۹ و ۲۰

نظریه عمومی شماره ۳۵: ماده ۹ (آزادی و امنیت فرد)

۱. نکات کلی
۲. بازداشت خودسرانه و بازداشت غیرقانونی
۳. اطلاع از دلایل دستگیری و هرگونه اتهامات کیفری
۴. نظارت قضایی بر بازداشت در ارتباط با اتهامات کیفری
۵. حق رسیدگی به آزادی از بازداشت غیرقانونی و یا خودسرانه
۶. حق جبران خسارت برای دستگیری و یا بازداشت غیرقانونی یا خودسرانه
۷. رابطه ماده ۹ با سایر مواد میثاق

پیش‌نویس نظریه عمومی شماره ۳۶: ماده ۶ (حق حیات)

۱. نکات کلی
۲. ممنوعیت سلب خودسرانه حیات
۳. تکلیف حمایت از حیات
۴. رابطه ماده ۶ با مواد دیگر میثاق و دیگر رژیم‌های حقوقی

ضمائم

پیوست یک: میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی مصوب ۱۳۵۴/۰۲/۱۷

پیوست دو: اصول راهنمای ارائه اسناد خاص از سوی دولت‌های عضو مطابق ماده ۴۰

میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی

۱. اصلاح نظام گزارش‌دهی

ساختار اطلاعات سند اصلی مشترک و سند ویژه معاهده برای ارائه به کمیته حقوق بشر

شکل گزارش
ضمائم گزارش
آماده‌سازی گزارش

۲. تعهدات گزارش‌دهی ادواری

۳. اصول کلی و الزامات گزارش‌دهی کنوانسیون

گزارش‌دهی بر اساس تمرکز بر فهرست موضوعات

محتوای گزارش

پروتکل اختیاری

الزامات آماده‌سازی گزارش

اعلام

HUMAN RIGHTS INTERPRETATION

IN THE VIEW OF UN HUMAN RIGHTS COMMITTEE

Translated by

Zohre Saraei
Amirhossein Mohebbali

Under the Supervision of

Seyed Ghasem Zamani (Ph.D.)
Associate Professor of Allameh Tabataba'i University

Kazem Gharibabadi (Ph.D.)
University lecturer

S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study
Tehran - 2018